

IKÄIHMISTEN PERHEHOIDON TOIMINTAOHJE OULUN KAUPUNGISSA

Toimeksiantoperusteinen ikäihmisten perhehoito

(ohje päivitetty 26.8.2014)

Sisältö

IKÄIHMISTEN PERHEHOIDON TOIMINTAOHJE	1
1 PERHEHOITO	4
1.1 Perhehoidon lainsäädäntö ja muu sääntely	4
Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja.....	4
terveyspalveluista (28.12.2012/980).....	4
1.2 Ikäihmisten perhehoidon tarkoitus ja asiakasryhmät	5
1.3 Perhehoitomuodot	6
1.4 Perhehoidon organisointi Oulussa.....	7
1.5 Omaishoidon, perhehoidon ja sijaishoidon välinen ero	8
2 PERHEHOITAJAN JA PERHEKODIN HYVÄKSYMISEN EDELLYTYKSET	8
2.1 Perhehoitaja.....	8
2.1.1 Kuka voi ryhtyä perhehoitajaksi	9
2.1.2 Ehdottomat esteet perhehoitajaksi ryhtymiselle.....	9
2.1.3 Ennakkovalmennus	10
2.2 Perhekoti	11
2.2.1 Hoidettavien määrä ikäihmisten perhehoidossa.....	12
3 PERHEHOIDON TOIMINTAMALLI	13
3.1 Palveluun pääsyn kriteerit	13
3.2 Ikäihmisen sijoittuminen perhehoitoon.....	14
3.3 Perhehoidossa eläminen	14
3.3.1 Hoitotarvikkeet.....	15
3.3.2 Lääkehoito.....	15
3.3.3 Ravitseminen ja liikunta	15
3.3.4 Kuljetuspalvelut	16
4 IKÄIHMISTEN PERHEHOITOA MÄÄRITTÄVÄT SUUNNITELMAT JA SOPIMUKSET	16
4.1 Ikäihmisen hoito- ja palvelusuunnitelma	16
4.2 Toimeksiantosopimus	16
4.2.1 Toimeksiantosopimuksen sisältö	17
4.2.2 Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen.....	18
5 PERHEHOIDON ASIAKASMAKSUT.....	19
5.1 Perhehoidossa olevan henkilön asiakasmaksu	19

5.2	Lyhytaikaisen ja osa-aikaisen perhehoidon asiakasmaksut	20
6	IKÄIHMISTEN PERHEHOIDON PALKKIOT JA KORVAUKSET	20
6.1	Pitkäaikaisen perhehoidon hoitopalkkio	20
6.2	Lyhytaikaisesta perhehoidosta maksettavat palkkiot ja kulukorvaus	21
6.3	Osapäiväisestä perhehoidosta maksettavat palkkiot ja kulukorvaus.....	21
6.4	Kulukorvaus	21
6.5	Käynnistämiskorvaus	23
6.6	Oman auton käyttö ja matkakorvaukset.....	24
6.7	Maksut perhehoidon keskeytyksen ajalta ja perhehoitajan vapaapäivät.....	25
6.7.1	Perhehoitajalle maksettavat korvaukset perhehoitajan sairastuessa.....	25
6.7.2	Perhehoitajalle maksettavat korvaukset, kun perhehoito peruuntuu tai keskeytyy perhehoitajasta riippumattomasta syystä	25
6.7.3	Perhehoitajalle maksettavat korvaukset erinäisissä poikkeustapauksissa..	25
7	PERHEHOITAJAN SIIAISJÄRJESTELYT	26
7.1	Perhehoitajan vapaapäivät ja maksettavat palkkiot ja kulukorvaukset vapaan ajalta 26	
7.2	Sijaishoitaja.....	27
8	PERHEHOITAJAN TYÖTTÖMYYS- JA ELÄKETURVA SEKÄ VAKUUTUKSET.....	28
9	PERHEHOIDON TURVALLISUUS JA VALVONTA.....	30
9.1	Perhehoidon turvallisuus	30
9.2	Perhehoidon ohjaus- ja valvontakäynnit	31
10	PERHEHOITAJAN TUKI.....	31
10.1	Perhehoitajien täydennyskoulutus ja työnohjaus	32
10.2	Perhehoidon yhteistyö	32
10.3	Vertaisryhmätoiminta, yhteiset tapaamiset ja virkistys.....	33
11	SALASSAPITO, VAITIOLOVELVOLLISUUS JA ASIAKIRJOJEN SÄILYTTÄMINEN.....	33
12	HOIDETTAVAN VARAT JA OMAISUUSLUETTELO	33
13	ASIAKKAAN KUOLEMA PERHEHOITOKODISSA.....	34
14	VALITUS- JA VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET	34
15	TOIMINTAOHJEEN VOIMAANTULO.....	34

1 PERHEHOITO

Tämä toimintaohje koskee ikäihmisten toimeksiantosuhteisen perhehoidon toimintaa ja perustuu perhehoitoa koskeviin lakeihin. Toimintaohje on hallinnollinen päätös ikäihmisten toimeksiantosuhteisen perhehoidon toteuttamiseksi.

1.1 Perhehoidon lainsäädäntö ja muu sääntely

Perhehoitoon liittyviä ja perhehoitoa määrittäviä säädöksiä ovat:

Sosiaalihuoltolaki (710/82) ja – asetus (607/83)

Perhehoitajalaki (312/92) ja sen muutos (2006) ja 317/2011

Kunnallinen eläkelaki (549/03)

Tapaturmavakuutuslaki (608/48)

Hallintolaki 434/03) ja Hallintolain käyttölaki (586/1996)

Laki omaishoidon tuesta 4A§(937/2005) ja muutos (318/2011)

Tietosuojalaki (516/04)

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/00)

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (28.12.2012/980)

Laki (734/92) ja asetus (912/92)sosiaali- ja terveyshuollon asiakasmaksuista

Henkilötietolaki (523/99)

Laki yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta (603/96)

Sairausvakuutuslaki (2001/1224)

STM:n opas 2005:32 Turvallinen lääkehoito

STM:n julkaisuja 2008:3 Ikäihmisten palvelujen laatusuositus

Valtion ravitsemusneuvottelukunta 2010: Ravitsemussuositukset ikääntyneille

Valvira: Valvontaohjelmat

Valvira 7/2013 Lääkehoidon toteuttaminen sosiaalihuollon ympärivuorokautisissa toimintayksiköissä

OUKAN sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös 2012: Palvelun sisältö ja vähimmäisvaatimukset

Oulun kaupungin hyvinvointilautakunta §: Ikäihmisten palvelujen harmonisointi ja palveluunpääsykriteerit 1.4.2013 alkaen

Oulun kaupungin hyvinvointilautakunta §: asiakasmaksut

1.2 Ikäihmisten perhehoidon tarkoitus ja asiakasryhmät

Uuden 1.7.2013 voimaan astuvan niin sanotun vanhuspalvelulain tavoitteena on muun muassa varmistaa, että iäkkäät ihmiset saavat yksilöllistä tarpeittensa mukaista hoitoa ja huolenpitoa. Kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia. Pitkäaikaishoito voidaan toteuttaa laitoshoidona vain silloin, kun siihen on lääketieteelliset perusteet tai se on iäkään henkilön arvokkaan elämän ja turvallisen hoidon kannalta muuten perusteltua. Hoitojärjestelyn pysyvyys on turvattava.

Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen oman kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa. Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus perheenomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalista kehitystään. Perhehoitoa annetaan henkilölle, jonka hoitoa, kasvatusta tai muuta huolenpitoa ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää hänen omassa kodissaan tai muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita hyväksi käyttäen ja jonka ei katsota olevan laitoshuollon tarpeessa (SHL 710/1982, 25§).

Perhehoito toteutetaan perhehoitajan kodissa, joka on yksityiskoti. Perhehoidossa olevalla henkilöllä on muihin perhekodin jäseniin tasavertainen asema. Perhehoito tarjoaa kiinteän lähiyhteisön, pysyvät ihmissuhteet, jokapäiväisiä kodin askareita, yksilöllistä hoitoa ja turvallisuutta. Se voi olla jatkuvaa, tilapäistä tai osavuorokautista. Perhehoito on yksi vaihtoehto ikäihmisten hoidon ja asumisen järjestämiseksi.

Perhehoito sopii ikäihmisille, jotka eivät tarvitse ympärivuorokautista hoitoa säännöllisesti. Perhehoito tarjoaa vaihtoehdon lähinnä tavanomaiselle palveluasumiselle. Perhehoitoon soveltuvat asiakkaat valitaan yksilöllisesti asiakkaan ja perhehoitajan toiveita huomioiden.

Perhehoito soveltuu erityisesti niille ikäihmisille, joilla omasta asunnosta muuton syynä ovat turvattomuus tai mielenterveydelliset ongelmat. Myös muistisairaille perhehoito on mahdollinen vaihtoehto. Perhehoitoon tulevan ikäihmisen tulisi kuitenkin selvittää yöt ilman säännöllistä avun tarvetta. Fyysiseltä toimintakyvyltään vanhuksen tulisi olla sellainen, että hänen avuntarpeeseensa on mahdollista vastata pääasiallisesti yhden ihmisen avulla. Perhehoito voi tarjota hyvän vaihtoehdon esim. masentuneille ikäihmisille. Perhehoito voi olla myös yksi vaihtoehto sairaalasta kotiutuvien jatkohoitopaikkana tai omaishoitajan sairastuessa sijaishoitopaikkana. Lyhyitä hoitajaksoja voidaan käyttää myös jatkokuntoutuspaikkana ikääntyneen kotiutuessa sairaalahoidosta sekä muissa vastaavissa tilanteissa.

Perhehoito on myös yksi vaihtoehto omaishoitajien vapaiden järjestämiseksi. Omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) muutoksen (318/2011) tavoitteena on tukea omaishoitajien jaksamista parantamalla heidän mahdollisuuksiaan pitää lakisääteiset vapaapäivät sekä muita vapaapäiviä ja virkistysvapaita. Omaishoidon tuen lakiin on lisätty säädös, joka mahdollistaa omaishoitajan vapaan tai muun poissaolon aikaisen sijaishoidon järjestämisen tehtävään soveltuvan henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen perusteella, jos omaishoitaja siihen suostuu ja järjestely on omaishoidossa olevan henkilön edun mukainen. Myös hoidettavan henkilön mielipide on otettava huomioon.

1.3 Perhehoitomuodot

Perhehoito voi olla **jatkuvaa** tai **lyhytaikaista** perustuen yksilöllisiin asiakas-, hoito- ja palvelusuunnitelmiin. Jatkuva, pitkäaikainen perhehoito on toistaiseksi voimassa olevaa perhehoitoa. Jatkuva perhehoito tarjoaa hoivan, huolenpidon ja asumisen heille, jotka eivät enää tukitoimien avulla selviydy omassa kodissaan tai ovat siellä turvattomia. Perhehoito sijoittuu hoitomuotona kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon välimaastoon tarjoten kodinomaisen, yksilöllisen hoidon ja hoivan perhehoitajan kodissa. Lisäksi perhehoito takaa läsnäolon yöaikaan, mikä luo turvallisuutta.

Lyhytaikainen perhehoito on määräaikaista jolloin hoitajaksolla on ennakkoon tiedossa alkamis- ja päättymispäivä. Se voi olla myös äkilliseen tarpeeseen perustuvaa hoitoa. Lyhytaikaista perhehoitoa on esim. omaishoitajan vapaan ajalle järjestettävä perhehoito. Lyhytaikaisen perhehoidon tavoitteena on tukea ikäihmisen kotihoitoa. Toiminnan on

tarkoitus tukea omaishoitajan jaksamista ja vähentää laitoshoidon tarvetta. Lyhytaikainen perhehoito on kestoaltaan enintään 14vrk/kk.

Lyhytaikainen perhehoito voi olla myös **osa-aikaista päivä – tai yöhoitoa**. Osavuorokautinen hoito kestää enintään 10 tuntia päiväsaikaan tai 12 tuntia yöaikaan vuorokaudessa ja sen tulee sisältää valtakunnallisen ikäihmisten ravintosuosituksen mukaisen ateriarytmin mukaiset ateriat.

1.4 Perhehoidon organisointi Oulussa

Voimassaolevan delegointisäännön (hyveltk 24.4.2014 § 43) mukaan palveluohjausyksikön palveluesimies päättää perhehoitajien ja perhehoitokotien hyväksymisestä sekä perhehoitajien jatkuvista (pitkäaikaisista) toimeksiantosopimuksista. Sijoittamisesta lyhytaikaiseen perhehoitoon sen sijaan voi päättää palveluohjaaja. Toimeksiantosopimus voidaan tehdä hoitajan suorittama lakisääteisen ennakkovalmennuksen, johon liittyy soveltuvuusarviointi ja kotikunnan antama lausunto soveltuvuudesta perhehoitajaksi. Ennakkovalmennus sisältää myös kotikäynnin perheeseen.

Perhehoitajalain 7§:n mukaan perhehoidon aikana tarvittavan tuen järjestämiseksi perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa varten vastuutyöntekijä. Perhehoitajalle on järjestettävä toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää. Vastuutyöntekijänä toimii se palveluohjausyksikön palveluohjaaja, joka vastaa sijoitetun henkilön palvelukokonaisuudesta. Palveluohjaaja myös järjestää asiakkaan hoidon perhehoitajan vapaiden ajaksi. Palveluohjaaja myös tekee ja ylläpitää perhehoitoon sijoitetun hoito- ja palvelusuunnitelmaa.

Perhehoidon onnistuminen edellyttää moniammatillista yhteistyötä. Ikäihmisten perhehoidossa korostuu erityisesti yhteistyö palveluohjausyksikön ja esimerkiksi kotihoidon sekä perhehoitajan välillä.

Palveluista järjestämisvastuussa oleva taho nimeää ikäihmisten perhehoidon kokonaisuuteen yhteyshenkilön, joka moniammatillista osaamista hyödyntäen vastaa perhehoidon kehittämisestä ja koordinoi esimerkiksi perhehoitajien rekrytointia, ennakkovalmennusta, täydennyskoulutusta, tiedottamista, työnohjausta ja vertaisryhmien järjestämistä.

1.5 Omaishoidon, perhehoidon ja sijaishoidon välinen ero

Omaishoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä hoidettavan kotona omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. **Perhehoidolla** tarkoitetaan henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa. Mikäli henkilön hoitajana toimii oma lapsi, vanhempi, avo- tai aviopuoliso, hoito on pääsääntöisesti omaishoitoa. Oma lapsi voi kuitenkin hoitaa vanhempaansa perhehoitajana. Perhehoidon edellytyksenä tällöin on, että vanhempi on ennen perhehoitoon siirtymistä asunut toisessa osoitteessa kuin hoitajana toimiva lapsi. Jos vanhempi on asunut yhdessä lapsensa kanssa samassa taloudessa, hoitosuhde voi olla vain omaishoitosuhde. Mikäli henkilön hoitajana toimii avo- tai aviopuoliso, hoitosuhde on omaishoitajasuhde.

Sijaishoitaja (kts. kpl. 7.2.) puolestaan toimii perhehoitajan tai omaishoitajan lomittajana kodeissa. (Perhehoitajalaki 6a§, Laki omaishoidon tuesta annetun lain muuttamisesta 4a§)

2 PERHEHOITAJAN JA PERHEKODIN HYVÄKSYMISEN EDELLYTYKSET

2.1 Perhehoitaja

Perhehoitaja on henkilö, jonka kanssa kunta tekee toimeksiantosopimuksen perhehoidon järjestämisestä. Perhehoitajalla tarkoitetaan tässä laissa henkilöä, joka hoidon järjestämisestä vastaavan kunnan tai kuntayhtymän kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella antaa kodissaan sosiaalihuoltolain ([710/1982](#)) 25 §:ssä tarkoitettua perhehoitoa.

Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa ja/tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa (PHL 1§ 2 mom). Perhehoitajaksi ryhtyminen edellyttää ennakkovalmennusta ennen toimek-

siantosopimuksen solmimista. Perhehoitajaksi aikovalta kysytään hakemuksessa muun muassa perhesuhteita, asumista, terveydentilaa, päihteiden käyttöä ja motivaatiota perhehoitajaksi. Hakijan soveltuvuudesta perhehoitajaksi pyydetään myös kotikunnan lausunto ennen ennakoivallennukseen hyväksymistä sisältäen muun muassa kotikäynnin perheeseen. Perhehoito on koko perheen asia ja se vaatii käytännössä kaikkien perheenjäsenten hyväksymisen.

2.1.1 Kuka voi ryhtyä perhehoitajaksi

- Perhehoitaja on vastuullinen aikuinen, joka voi tarjota perhehoidossa olevalle henkilölle kodin ja sitoutuu tehtäväänsä.
- Henkilö on saanut ennakoivallennuksen ja hänellä on hyväksyvä arvio tehtävän edellyttämistä valmiuksista. Erityisistä syistä ennakoivallennus voidaan suorittaa vuoden kuluttua sijoituksen alkamisesta, esimerkiksi perhehoitajan ja hoidettavan välinen sukulaissuhde huomioon otuna.
- Perhehoitajana voi toimia parisuhteessa elävä tai yksinasuva.
- Perhehoitajan terveydentila on hyvä. Perhehoitoyksikkö pyytää tarvittaessa lääkärintodistuksen (T-todistus) perhehoitajaksi aikovalta ennakoivallennuksen aikana.
- Perheenjäsenten ihmissuhteet ovat kunnossa ja perheen talous on vakaa.
- Perhehoitaja on yhteistyökykyinen. Yhteistyötahoja ovat muun muassa ikäihmisen omaiset ja läheiset, kotihoito ja muut kuntatyöntekijät.
- Perheen kaikki jäsenet hyväksyvät perhehoidon ja perhehoidossa olevalla henkilöllä on perheessä tasavertainen asema muiden perheenjäsenten kanssa.
- Perhehoitajana ei pääsääntöisesti voi toimia hoidettavan henkilön oma lapsi, vanhempi, avo- tai aviopuoliso.

2.1.2 Ehdottomat esteet perhehoitajaksi ryhtymiselle

Perhehoitajaksi ei voi ryhtyä henkilö, jolla esim.

- perheessä käytetään fyysisiä rajoitusmenetelmiä, jotka eivät ole asukkaan edun mukaisia,
- on omassa perheessä käynnissä aktiivinen lastensuojeluasiakkuus biologisten lasten kanssa,
- on fyysinen pitkäaikaissairaus, jonka ennustetaan aiheuttavan toimintakyvyn laskua,
- on mielenterveyden häiriöitä tai sairauksia,
- on päihdeongelma,
- on taloudellisia vaikeuksia,
- puoliso tai joku muu perheenjäsen vastustaa ennakoivallennukseen tuloa tai sijoitusta,

- on perheen elämään ja arkeen erittäin voimakkaasti vaikuttava elämäkatsomus
- on hylkäävä arvio ennakkovalmennuksesta.

2.1.3 Ennakkovalmennus

Perhehoitajalain mukaan perhehoitajaksi aikovan henkilön on suoritettava ennen tehtävään ryhtymistä tehtävän edellyttämä ennakkovalmennus. Valmennus on mahdollista suorittaa myös vuoden sisällä aloittamisesta, jos siihen on erityinen peruste.

Lähtökohtaisesti ennakkovalmennus tulee suorittaa ennen kuin tehdään perhehoitoa koskeva toimeksiantosopimus. Valmennuksen keskeisenä tehtävänä on selvittää perhehoitajaksi aikovan soveltuvuus tehtävään. On suotavaa, että perheen molemmat puoliset osallistuvat valmennukseen.

Ennakkovalmennuksen tulee vastata sitä mitä tehtävä perhehoitajalta edellyttää. Valmennusta järjestettäessä tulee ottaa huomioon ikäihmisten erityistarpeet ja hoitajan osaaminen. Laadukkaan perhevalmennuksen tunnusmerkkejä ovat valmennuksen prosessinomaisuus sekä riittävä kesto ja määrä. Valmennuksen tulee sisältää valmennuksen jälkeinen arviointimenetelmä sekä kirjallinen arviointi perhehoitajan valmiuksista ja edellytyksistä toimia tehtävässään. Valmennuksen tulee sisältää perhehoitajan asemaa, velvollisuuksia ja lainsäädäntöä koskeva osuus. Ennakkovalmennus sisältää myös kotikäynnin perheeseen. Perhehoitoliitto kouluttaa ennakkovalmennuksen osaajia.

Ikäihmisten perhehoitajan valmennuksen tavoitteena on:

- taata jokaiselle ikäihmiselle tasavertainen mahdollisuus päästä hyvin valmentautuneeseen perheeseen.
- antaa ikäihmisten perhehoitajuutta harkitseville mahdollisuus saada ennalta riittävästi tietoa tehtävästä, jotta he voivat tehdä tietoon perustuvan päätöksen perhehoitajaksi ryhtymisestä.
- taata ikäihmiselle hyvä hoito ja huolenpito niin, että perhehoitajalla on riittävästi tietoja ja taitoja vastata ikäihmisen yksilöllisiin tarpeisiin ja tehdä yhteistyötä ikäihmistä koskevissa asioissa muiden ihmisten kanssa.

Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut vastaa Perhehoitajalain 7§:n mukaan ennakoivaltuennuksen järjestämisestä. Valmennus auttaa tekemään tietoisin päätöksen perhehoitajaksi ryhtymisestä ja antaa valmiuksia ryhtyä perhehoitajaksi.

2.2 Perhekoti

Perhekodilla tarkoitetaan perhehoitajalaissa tarkoitettua kunnan tai kuntayhtymän hyväksymää yksityiskotia, jossa annetaan perhehoitoa (Sosiaalihoitolaiki 26 §). Toimekiantosuhteeseen perustuvan perhehoitajan hyväksyy siis kunta ja kunta myös valvoo tätä toimintaa.

Perhekodin tulee terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan olla siellä annettavalle ikäihmistien hoidolle sopiva.

Kunnan tai kuntayhtymän on sosiaalihoitolaissa tarkoitettun perhekodin sopivuutta harkitessaan kiinnitettävä erityistä huomiota perhekodin ihmissuhteisiin, perhehoitoa antavan henkilön mahdollisuuksiin ottaa huomioon ja tyydyttää perhehoitoon sijoitettavan ikäihmistien tarpeet henkilön edun mukaisesti. On myös kiinnitettävä huomiota perhehoitoa antavan henkilön yhteistyökykyyn kunnan tai kuntayhtymän ja perhehoitoon sijoitettavalle henkilölle läheisten henkilöiden kanssa. Lisäksi on selvitettävä, hyväksyvätkö muut perhekodin jäsenet perhehoitoon sijoitettavan henkilön ja voiko perhehoitoon sijoitettava henkilö saada perhekodin muihin jäseniin nähden tasavertaisen aseman. Perhekodin tulee myös rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan olla siellä annettavalle ikäihmistien hoidolle sopiva.

- Perhekoti on tarkoituksenmukainen, kodikas, viihtyisä ja siellä on myönteinen ilmapiiri.
- Perhekodin sijainti on asiakkaan tarvitsemien palvelujen ja läheisten yhteydenpidon kannalta hyvä.
- Perhekoti on turvallinen.
- Perhekodin ympäristö on hoidettavalle sopiva; perhekotiin on mahdollisuus tarvittaessa järjestää esteetön ympäristö ja erityisvarustus.
- Perhehoidossa olevalla on perhekodissa mahdollisuus yksityisyyteen.

- Perhehoitoon tulevalla henkilöllä on halutessaan mahdollisuus kalustaa ja sisustaa oma huoneensa. Hänellä tulee olla oma huone. Perhehoidossa olevalla henkilöllä on mahdollisuus käyttää kaikkia kodin yhteisiä tiloja.
- Perhehoidossa olevalla henkilöllä on perhekodissa tasa-arvoinen asema muiden perhekodin jäsenten kanssa.

2.2.1 Hoidettavien määrä ikäihmisten perhehoidossa

Perhekodissa samanaikaisesti hoidossa olevien ikäihmisten lukumäärään vaikuttavat useat asiat:

- perhekodin tilojen koko
- perhekodissa asuvien perhehoitajien määrä
- perheeseen kuuluvien biologisten alle kouluikäisten lasten lukumäärä.

Perhekodissa voidaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina, jollei kyse ole hoidon antamisesta sisaruksille tai saman perheen jäsenille.

Perhekodissa voidaan hoitaa samanaikaisesti enintään seitsemää henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä. Heistä toisella tulee olla tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus hoito- ja kasvatustehtävistä. Soveltuvaksi tutkinnoksi katsotaan vähintään nykyinen toisen asteen tutkinto (Sosiaalihuoltolaki 710/1982, § 26a). Perhehoitajalla on ilmoitusvelvollisuus sijoittavaan kuntaan perhetilanteessa tapahtuvista muutoksista.

Erityisistä syistä voidaan samanaikaisesti hoidettavien henkilöiden enimmäismäärästä poiketa. Erityisenä tilanteena pidetään tilannetta, jos kyse on hoidon antamisesta perhehoitoon tuleville sisaruksille tai muille saman perheen jäsenille (esim. avo- tai aviopari). Enimmäismäärästä voidaan poiketa myös, jos hoidossa on samanaikaisesti vain täysikäisiä henkilöitä ja heidän toimintakykynsä ja keskinäinen kanssakäymisensä mahdollistavat ylityksen (Sosiaalihuoltolaki 710/1982, § 26a).

Toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsopimuslain mukaisessa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään.

3 PERHEHOIDON TOIMINTAMALLI

Perhehoidon järjestäminen edellyttää päätöksentekoa hyvinvointilautakunnassa. Perhehoidon toimintaohje, palkkiot ja kulukorvaus sekä asiakasmaksut on hyväksytty lautakunnassa.

Perhehoidon järjestäminen vaatii tiedottamista niin tuleville asiakkaille kuin mahdollisille perhehoitajillekin. Perhehoitajien rekrytointi on keskeinen palvelun järjestämisen kannalta. Mikäli halukkuutta perhehoitajiksi ei ole, ei hoitomuotoa voida perustaa tai ottaa käyttöön.

3.1 Palveluun pääsyn kriteerit

Perhehoidon palvelu kohdennetaan pääsääntöisesti paljon apua ja hoitoa tarvitseville asiakkaille, joiden toimintakyky on alentunut iän tai sairauden vuoksi niin merkittävästi, että asiakas ei tule enää kotona toimeen. Asiakkaan palvelutarpeen tulee täyttää vähintään säännöllisen tai tilapäisen kotihoidon asiakkaan palveluntarve. (kts. Hyvinvointilautakunnan päätös 28.2.2013 § 24 Ikäihmisten palvelujen harmonisointi ja palveluun pääsykriteerit 1.4.2013 alkaen).

Perhehoitoon ei sovellu ikäihminen, joka

- tarvitsee jatkuvaa sairaalatasoista hoitoa tai
- valvoo öisin ja häiritsee muita tai
- tarvitsee säännöllisesti apua öiseen aikaan tai
- on aggressiivinen, eikä käyttäytymistä saada hallintaan niin, että perhehoitajan tai muiden perhekodissa asuvien henkilöiden turvallisuus voitaisiin turvata tai
- karkailee niin paljon, että valvonta on mahdotonta tai
- ei kykene liikkumaan itsenäisesti tai siirtymään itsenäisesti esim. pyörätuoliin tai
- on oikeustoimikelpoinen ja ymmärtää hoidon tarpeensa, muttei itse halua vastaanottaa perhehoitoa tai

- ei sitoudu yhteistyöhön tai jonka omaiset eivät sitoudu yhteistyöhön tai
- kuntoutuu niin, että perhehoidon tarve poistuu.

3.2 Ikäihmisen sijoittuminen perhehoitoon

Perhehoitoa tarjotaan asiakkaalle palvelumuotona silloin, kun se on asiakkaan kannalta perusteltua. Perhehoitoon sijoittamien tapahtuu vaiheittain. Asiakkuuden mukaisesti palveluohjausyksikön palveluohjaaja arvioi asiakkaan palvelutarpeen ja soveltuvuuden perhehoitoon. Tässä vaiheessa on hyvä alustavasti tutustua perhehoitopaikkaan.

Palveluohjaajan tulee huomioida perhehoidon soveltuvuuden rajoitukset. Liian huonokuntoisia vanhuksia ei tule sijoittaa perhehoitoon.

Toisessa vaiheessa tehdään varsinainen hoito- ja palvelusuunnitelma tai täydennetään jo olemassa olevaa suunnitelmaa ja sen pohjalta tehdään tarvittavat viranhaltijapäätökset. Kolmannessa vaiheessa tehdään toimeksiantosopimus hoitajan kanssa.

3.3 Perhehoidossa eläminen

Perhehoidossa huolehditaan ikäihmisen hoivasta ja huolenpidosta. Hoito sisältää vähintään seuraavat terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävät ja edistävät toiminnot.

- **Henkilökohtainen arjen apu** sisältää mm. pukemisen, peseytymisen, ravinnon, puhtauden, vaatehuollon, terveydentilan seurannan, tarpeellisen avustamisen ja ulkoilun.
- **Toimintakykyä ylläpitävät ja edistävät toiminnot** sisältää turvallisuuden, harrastuksista ja virkistysmahdollisuuksista huolehtimisen sekä kunnan mukaisten muiden aktiviteettien järjestämisen esim arkiaskareet
- **Sosiaalisten suhteiden ylläpito** sisältää yhteydenpidon omaisiin, ystäviin ja tuttaviin.

Edellä mainitut asiat määritellään kunkin asiakkaan kohdalla yksilöllisesti päivittäistä hoitoa ja palvelua ohjaavassa hoito- ja/tai kuntoutussuunnitelmassa.

Kunta tukee ja valvoo perhehoitajaa tehtävässään. Perhehoitajalle annettava tuki ja valvonta ovat lähellä toisiaan. Onnistuneen valvonnan perusta on se, että kunnan vastuutyöntekijä tietää, miten perhehoitaja voi, millainen perheen kokonaistilanne on, hyvinvointi, jaksaminen jne. Perhehoitajalla on velvollisuus pitää tarvittaessa yhteyttä palveluohjaajaan.

3.3.1 Hoitotarvikkeet

Perhehoidon asiakas on oikeutettu saamaan hoitotarvikejakelun tarvikkeita Oulun kaupungin hyvinvointipalveluiden hoitotarvikejakelun ohjeen (Sosiaali- ja terveyslautakunta 24.4.2008 §) mukaan. Mikäli asiakas on uusi asiakas eikä aikaisemmin saanut tarvikkeita, tehdään tarvittaessa **lähete** hoitotarvikejakeluun.

3.3.2 Lääkehoito

Hoito- ja palvelusuunnitelman laatimisen yhteydessä tulee sopia hoidettavan lääkehoidon toteuttamisesta, joka perustuu Sosiaali- ja terveysministeriön oppaaseen (STM 2006: Turvallinen lääkehoito)

3.3.3 Ravitsemus ja liikunta

Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätöstä koskien tehostettua palveluasumista (2012) mukaellen asiakkaille tarjotaan päivittäinen ruokailu valtakunnallisen ikäihmisten ravintosuosituksen mukaisella ateriarhythmillä, jolla hänelle turvataan riittävä nesteiden ja ravinnon saanti. Aterioiden tulee olla ikäihmisten makutottumuksia vastaavia ja maittavia. Erityisruokavalio järjestetään niitä tarvitsevalle asiakkaalle. Lounasateria kattaa 1/3 päivittäisestä energiansaannista eikä yöpaasto jää yli 11 tunnin mittaiseksi.

Perhehoitajan on myös hyvä perehtyä muun muassa Valtion ravitsemusneuvottelukunnan vuonna 2010 toimittamiin Ravitsemussuosituksiin ikääntyneille. Myös ennakovalmennuksessa perehdytään ikäihmisten ravitsemukseen ja liikuntaan.

3.3.4 Kuljetuspalvelut

Sosiaalihuoltolain mukaisia kuljetuspalveluja myönnetään perhehoidossa olevalle ikäihmiselle sosiaali- ja terveyslautakunnan päätöksen (8.11.2012 § 118) mukaisesti palvelusuunnitelmaan pohjautuen enintään 12 henkilökohtaista yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa. Palvelulinjareitin varrella asuva voi saada enintään 4 henkilökohtaista yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa. Yhdensuuntaisen kuljetuspalvelumatkan kustannuksen yläraja on 50€ ja palvelun perusteena ovat tulorajat (yksinasuva 1400€/kk, parisunnat 2260€/kk).

4 IKÄIHMISTEN PERHEHOITOA MÄÄRITTÄVÄT SUUNNITELMAT JA SOPIMUKSET

4.1 Ikäihmisen hoito- ja palvelusuunnitelma

Ikäihmisten perhehoito perustuu asiakkaan yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Tämä tehdään yhteistyössä asiakkaan, palveluohjaajan, omaisten, perhehoitajan ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa. Suunnitelmaa tarkistetaan aina tarvittaessa ja vähintään kerran vuodessa.

4.2 Toimeksiantosopimus

Toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perheeseen sijoitetun ikäihmisen osalta erikseen. Toimeksiantosopimus on asiakirja, jossa perhehoitaja ja sijoittaja sopivat hoitosuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. Toimeksiantosopimus tulee tehdä ennen sijoittamista. Sopimuksen liitteeksi tulee asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelma. Toimeksiantosopimuksen allekirjoittavat molemmat puolisot, kun tarkoituksena on, että molemmat puolisot vastaavat perhehoitoon sijoitetun hoidosta. Sopimuslomakkeena käytetään Oulun kaupungin omaa perhehoidon toimeksiantosopimuslomaketta.

Toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsopimuslain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettuna työsuhteessa sopimuksen tehneeseen Oulun kaupunkiin. Sopimus tehdään yhteisessä sopimusneuvottelussa ja sen allekirjoittavat perhehoitaja ja kaupungin vastuulli-

nen viranhaltija kaupungin hallinto-, johto-/delegoimisäätönsä mukaan. Sopimus tarkistetaan tilanteen muuttuessa ja sitä ei voi muuttaa yksipuolisesti. Tarkistamisesta käydään neuvottelu, kun toinen osapuoli sitä vaatii (Perhehoitajalaki 1992; laki perhehoitajalain 2 ja 3 §:n muuttamisesta 2006). Sopimus tehdään toistaiseksi tai määräajaksi sovitusta päivästä alkaen.

4.2.1 Toimeksiantosopimuksen sisältö

Toimeksiantosopimuksessa tulee sopia:

1. Sopijaosapuolet
2. Perhehoidossa oleva henkilö
3. Toimeksiantosopimuksen voimassaolo (toistaiseksi/määräaikainen; määräaikaisuuden peruste kirjataan)
4. Palkkion saaja/saajat
5. Perhehoitajalle maksettava hoitopalkkio ja kulukorvaus
6. perhehoidosta ja hoidon käynnistämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta
7. Perhehoidossa olevan henkilön kuukausittain maksettavat käyttövarat ja edunvalvonta
8. perhehoidossa olevan henkilön yksilöllisistä tarpeista johtuvien erityisten kustannusten korvaamisesta;
9. hoidon arvioidusta kestosta;
10. perhehoidossa olevan henkilön oikeuksista, tukitoimista ja harrastustoiminnasta sekä näiden toteuttamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä;
11. Perhehoitajan oikeus vapaaseen, vapaapäivien toteuttaminen, hoidettavien hoidon järjestäminen, hoitopalkkion ja kustannusten korvaaminen vapaan ajalta
12. Perhehoitajalle annettava valmennus ja tuki: työnohjaus, täydennyskoulutus ja vertais-ryhmätoiminta sekä niiden toteuttaminen
13. Perhehoidon hyväksyminen
14. Perhehoitajan velvoitteet mm. vaitiolovelvollisuus ja tarvittavien tietojen antaminen/ saaminen hoidettavista
15. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen
16. Toimeksiantosopimuksen liitteet muun muassa hoito- ja palvelusuunnitelma
17. Toimeksiantosopimuksen tarkistaminen
18. Allekirjoitukset

Toimeksiantosopimukseen tulee myös sisältyä suunnitelma perhehoidossa olevalle henkilölle ja perhehoitajalle järjestettävistä perhehoidon toteuttamiseksi tarpeellisista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista ja muista tukitoimista. Toimeksiantosopimukseen tulee myös merkitä, mitkä kulut katetaan kulukorvauksilla ja minkä kustannusten katsotaan kuuluvan hoitopalkkioon.

Toimeksiantosopimusta tarkistetaan hoidon kestoa tai sisältöä koskevien muutosten vuoksi sekä myös, kun sen tarkistamiseen muutoin on aihetta.

4.2.2 Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen

Perhehoito voidaan purkaa, jos asiakkaan tila heikkenee, eikä perhehoito enää ole riittävä hoitomuoto. Lisäksi sopimus voidaan purkaa, jos perhehoitaja, asiakas tai hänen omaisensa haluavat purkaa sopimuksen tai jos perhehoidossa on havaittu laiminlyöntejä, joita ei kyetä korjaamaan tai laiminlyönti on hyvin vakava.

Irtisanomisajasta riippumatta toimeksiantosopimus päättyy kun hoidossa oleva henkilö kuolee. Tällöin hoitopalkkiota maksetaan sen kuukauden loppuun ja kulukorvausta 50%.

Jos toimeksiantosopimuksessa ei ole toisin sovittu, voidaan toimeksiantosopimus irtisanoa päättymään irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua (Perhehoitajalaki 1992, 5 §). Hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan täysimääräisenä irtisanomisajalta. Mikäli perhehoidossa oleva henkilö sijoitetaan muualle irtisanomisaikana, perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio täysimääräisenä irtisanomisajan loppuun (Perhehoitajalaki 312/1992). Lisäksi hänelle maksetaan 50% kulukorvauksesta irtisanomisajan loppuun.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa toistaiseksi voimassaolevan toimeksiantosopimuksen irtisanomisaika on kaksi kuukautta. Tältä ajalta maksetaan hoitopalkkio ja 50% kulukorvauksesta.

.

Jos perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, hoidon järjestämisestä vastaavan kunnan tai kuntayhtymän tulee pyrkiä saamaan aikaan korjaus. Jos puutetta ei korjata asetetussa määräajassa tai jos puutetta ei voida korjata ilman kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi. (Perhehoitajalaki 1992, 5 §).

5 PERHEHOIDON ASIAKASMAKSUT

5.1 Perhehoidossa olevan henkilön asiakasmaksu

Jatkuvassa perhehoidossa olevalta henkilöltä peritään asetuksen mukainen asiakasmaksu. Sosiaalihuoltolain ([710/1982](#)) 25 §:ssä) tarkoitettusta perhehoidosta, lukuun ottamatta lastensuojelulain ([683/1983](#)) perusteella järjestettyä perhehoitoa, voidaan periä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 7 c §:ssä säädetty maksu. Asiakasmaksu ei kuitenkaan saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuvia todellisia kustannuksia.

Palvelusta perittäväksi on päätetty 35 % asiakkaan nettotuloista, joista on vähennetty asiakasmaksuasetuksen 3 §:n mukainen tuloraja, joka on 563€kk vuonna 2014. Tulot huomioidaan asiakasmaksuasetuksen 27 §:n mukaan. Kelan maksamaa hoitotukea ei huomioida tuloksi. Lisäksi asiakas maksaa kunnalle sosiaali- ja terveyslautakunnan päättämät ravintopäivän maksun, joka vuonna 2014 on 10,90 euroa ja yhteismajoituksen mukaisen vuorokausivuokran, joka on 7,10 euroa vuonna 2014. Maksu kattaa vain perhehoitajan antaman palvelun, ruuan ja asumisen. Asiakas vastaa itse kaikista muista kustannuksista, eikä niistä myöskään makseta kulukorvausta perhehoitajalle.

Asiakasmaksuasetuksen mukaan perhehoidon keskeytyessä yli viideksi päiväksi, ei kuukausimaksua peritä viisi päivää ylittävältä ajalta. Jos perhehoito keskeytyy lyhyemmäksi ajaksi kunnasta johtuvasta syystä tai palvelun saajan ollessa kunnallisessa laitoshoidossa, ei kuukausimaksua peritä myöskään mainitun viiden päivän ajalta. Perhehoidon keskeytyksen jatkuessa koko kuukauden, maksua ei peritä lainkaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 11. §:n mukaan asiakasmaksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista.

Perhehoidossa olevalta asiakkaalta ei peritä päällekkäin kotihoidon maksuja. Jos asiakas siirtyy perhehoidosta suoraan laitoshoittoon tai laitoksesta perhehoitoon, ei perhehoidon asiakasmaksua peritä siirtopäivältä.

Esimerkki: Asiakkaan nettotulot 1 200,00 euroa - 563,00 euroa = 637,00 euroa, josta 35 % = palvelumaksu 222,95 euroa + ruoka 331,55 euroa + vuokra 215,95 euroa, yhteensä 769,90 euroa/kk. Asiakkaan käyttövaraksi jää 430,10 euroa/kk sekä Kelan hoitotuki.

5.2 Lyhytaikaisen ja osa-aikaisen perhehoidon asiakasmaksut

Lyhytaikaisesta perhehoidosta peritään hyvinvointilautakunnan tekemän päätöksen mukaan 28,65 €/vrk. Osa-aikaisen perhehoidon maksu on 14,60 €/vrk. Mikäli lyhytaikaista perhehoitoa järjestetään omaishoitajan vapaan ajaksi, peritään hoidosta asiakkaalta 11,30 €/vrk (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 1992/734).

6 IKÄIHMISTEN PERHEHOIDON PALKKIOT JA KORVAUKSET

Näitä palkkioita ja korvauksia sovelletaan 1.1.2014 lukien. Palkkioihin ja kulukorvaukseen tehdään vuosittain indeksitarkastukset. **Sijaishoitajille maksetaan samat palkkiot ja korvaukset kuin perhehoitajillekin.**

6.1 Pitkäaikaisen perhehoidon hoitopalkkio

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalla on oikeus saada hoidosta palkkiota (*hoitopalkkio*). Perhehoitajalain (312/1992) 2 §:n mukaisen hoitopalkkion vähimmäismäärä nousi perhehoidossa olevaa henkilöä kohden 668,13 euroon kalenterikuukaudessa 1.1.2013 lukien. Kunnat voivat maksaa myös 668,13 euron vähimmäismäärää suurempia hoitopalkkioita.

Oulussa jo käytössä olevissa pitkäaikaisen perhehoidon palkkioissa lastensuojelun ja vammaisten perhehoidossa palkkion suuruus riippuu hoidettavan kuntoisuudesta/hoidettavuudesta; palkkioluokkia on hoidettavuudesta riippuen kolme, joista suurin erityismaksuluokka jakautuu kolmeen luokkaan lapsen hoitoisuudesta riippuen 1236,36€-1483,63€-1706,18€/kk.

Ikäihmisten perhehoidossa on yksi maksuluokka, joka vuonna 2014 on 1119,03€kk.

Pitkäaikaisen perhehoidon hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan kuukauden 15.päivänä kuluvalta kuukaudelta. Lyhytaikaisen perhehoidon maksut maksetaan sitä mukaan kun hoitaja ilmoittaa hoitopäivät eli jälkikäteen joko 15 pv tai viimeinen päivä.

Hoitopalkkiota ei makseta perhehoitoon sijoitettua omaa alle 18-vuotiasta lastaan hoitavalle henkilölle eikä henkilölle, joka on kieltäytynyt vastaanottamasta palkkiota. Hoitopalkkio voidaan erityisestä syystä sopia maksettavaksi myös 1 momentissa säädettyä vähimmäismäärää pienempänä.

6.2 Lyhytaikaisesta perhehoidosta maksettavat palkkiot ja kulukorvaus

Vanhusten lyhytaikaisen perhehoidon hoitopalkkio ja kulukorvaus ovat Oulussa **samat kuin** lastensuojelun ja vammaisten lyhytaikaista hoitoa koskevat korvaukset; hoitopalkkio on vuoden 2014 alusta indeksillä tarkistettu **59,47€vrk** ja kulukorvaus **19,82€vrk**.

Lyhytaikaisen perhehoidon maksut maksetaan sitä mukaan kun hoitaja ilmoittaa hoitopäivät eli jälkikäteen joko 15 pv tai viimeinen päivä.

6.3 Osapäiväisestä perhehoidosta maksettavat palkkiot ja kulukorvaus

Osapäiväisessä perhehoidossa (alle 8 h päiväaikaan, alle 12h yöaikaan) hoitopalkkio on vuoden 2014 alusta indeksillä tarkistettu **30,51€vrk ja kulukorvaus 15,17€vrk**. Osa-
vuorokautisen hoidon tulee sisältää suosituksen ja ateriarytmin mukaiset ateriat.

6.4 Kulukorvaus

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalle maksetaan korvaus perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista sekä hoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista.

Perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista perhehoitajalle maksetaan todellisten kustannusten mukainen korvaus (*kulukorvaus*). Kulukorvauksen vähimmäismäärä on 1.1.2013 lukien 401,87 euroa perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kuukaudessa. Kulukorvaus voidaan erityisestä syystä maksaa myös säädettyä vähimmäismäärää pienempänä. Kustannusten korvaamisesta säädetään perhehoitajain 3§: ssä. Kulukorvausten määrät tarkistetaan kalenterivuositain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutosten mukaisesti.

Kulukorvauksen tarkoituksena on korvata perhehoidossa olevan henkilön ravinnosta, asumisesta, harrastuksista, henkilökohtaisista tarpeista ja muusta elämisestä aiheutuvat tavanomaiset menot.

Kulukorvaus on perhehoitajalle veronalaista tuloa, koska se käsitellään työkorvauksena verotuksessa. Perhehoitaja voi vähentää maksetun määrän verotuksessa tulonhankkimiskuluna. Suositellaan, että perhehoitaja käy verovirastossa selvittämässä ennakonpidätysprosenttinsa.

Mikäli perhehoidossa olevan henkilön tarpeista aiheutuu erityisiä kuluja, ne voidaan korvata perhehoitajalle erillisen sopimuksen mukaisesti. Toimeksiantosopimusta tehtäessä on tarkkaan selvitettävä, mitkä kulut sisältyvät kulukorvaukseen ja mitä tarkoitetaan erityisten kustannusten korvaamisella.

Oulun kaupungissa kulukorvaus pitkäaikaisessa perhehoidossa on sama kuin lastensuojelun ja vammaisten perhehoidon kulukorvaus eli 639,70€/kk 1.1.2014 alkaen. Lyhytaikaisen hoidon kulukorvaus on samoin em palveluissa vahvistetun korvauksen suuruinen ja indeksillä vuoden 2014 korotettu eli 19,82€/kk.

Kulukorvaus kattaa perhehoidossa olevan henkilön:

- 1) Ravintomenot
- 2) Tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset (kuten käsikauppalääkkeet), joita ei muun lainsäädännön nojalla korvata
- 3) Pesuaineet ja henkilökohtaisen hygienian tarvikkeet (lukuun ottamatta vaippoja). Kun ikäihminen tarvitsee vaippoja, ne myönnetään kotikunnasta ja ne ovat maksuttomia.

- 4) Asunnon käytöstä aiheutuvat menot: jätehuolto, sähkö, lämmitys, vesi, kodin kiinteistön korjaus, kodin puhtaanapito ja irtaimiston kuluminen
- 5) Vaatteiden huollosta aiheutuvat kustannukset.
- 6) Ikäihmisten perhehoidossa voidaan virkistys- ja harrastustoiminnasta aiheutuvi-
en menojen korvaamisesta sopia toimeksiantosopimuksessa (esim. asiakkaalla
on omia varoja, joista menot voidaan kustantaa)
- 7) Omalla autolla ajettujen, tavanomaisten, perhehoidon arkeen kuuluvien ajojen
matkakustannukset
- 8) Perhekodin puhelinmaksut
- 9) Vakuutukset

Perhehoitaja tarjoaa normaaliin elämiseen liittyvät asiat, mutta perhehoidossa oleva henkilö voi halutessaan ostaa itse herkkuja tai erityisiä pesuaineita tms.

Perhehoitajalle maksettavat palkkiot ja kulukorvaukset ilmoitetaan verotukseen tuloina. Jos kulukorvauksesta esitetään verottajalle selvitys, kulukorvaus vähennetään ansiotuloista.

6.5 Käynnistämiskorvaus

Perhehoitajalle hoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista maksettava korvaus (*käynnistämiskorvaus*) on perhehoidossa olevaa henkilöä kohti **enintään** 2 887,51€kk. Korvauksen määrää tarkistetaan elinkustannusindeksin mukaan.

Perhehoidossa olevalla henkilöllä on oikeus kalustaa itse oma huoneensa omilla huonekaluillaan. Käynnistämiskorvauksella katetaan perhehoidon käynnistymisestä aiheutu-
via kuluja, joita voivat olla mm.

- asuntoon kohdistuvat välttämättömät korjaus- ja muutostyöt,
- irtaimistohankinnat ja huonekalut,
- vuodevaatteet ja
- muut perushankinnat.

Käynnistämiskorvauksella tehtävät hankinnat kohdennetaan aina perhehoidossa olevaan henkilöön. Lyhytaikaisessa perhehoidossa käynnistämiskorvaus on harkinnanvarainen.

Käynnistämiskorvausta voidaan käyttää kuuden kuukauden kuluessa perhehoitosijoituksen tapahduttua. Käynnistämiskorvausta voidaan myöntää silloin, kun korvausta ei voi

saada muun lainsäädännön nojalla esim. vammaisen tarvitsemat asunnon muutostyöt tai apuvälineet tulee ensisijaisesti hankkia vammaispalveluna tai lääkinnällisenä kuntoutuksena. Hankinnoista sovitaan palveluohjaajan ja perhehoitajan kesken toimeksiantosopimuksessa. Perhehoitaja laatii luettelon perhehoitoon tulleen henkilön tarvitsemista tarvikkeista ja mahdollisista kodinmuutostöistä, minkä pohjalta hän sopii käynnistämiskorvauksen määrästä palveluohjaajan kanssa.

Oulussa käynnistämiskorvaus on jo aiemmin lastensuojelun perhehoidossa päätetty ja indeksillä vuoden 2014 alusta korotettu 1264,62€

Erityisperusteella maksetaan lain sallima enimmäismäärä, tällaisia erityisperusteita ovat mm. suuret kodin muutostyöt tai irtaimistohankinnat. Erityisperusteet selvittää palveluohjaaja, joka valmistelee asian palveluesimiehelle arvioitavaksi ja ratkaistavaksi osana toimeksiantosopimuksen hyväksymistä.

Mikäli perhehoitosopimus päättyy vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta, perhehoitaja sitoutuu palauttamaan 50 % maksetusta käynnistämiskorvauksesta

6.6 Oman auton käyttö ja matkakorvaukset

Mahdolliset matkakulut maksetaan Kelan sv- taksan mukaisena tilanteissa, jotka liittyvät esimerkiksi ikäihmisen hakuun perhehoitoon ja ikäihmisen vientiin hänen omaan kotiinsa mikäli hoidettavalle ei ole myönnetty Oulun kaupungin kuljetuspalveluja sekä matkat, jotka aiheutuvat perhehoitajan osallistumisesta Oulun kaupungin perhehoitajille järjestettyihin tilaisuuksiin. Matkakorvausta saa kun on kysymyksessä palveluohjaajan kanssa **ennalta sovittu matka**.

Sijoittava kunta ei vakuuta perhehoidossa olevaa henkilöä matkalla sattuneiden tapaturmien varalta.

6.7 Maksut perhehoidon keskeytyksen ajalta ja perhehoitajan vapaapäivät

6.7.1 Perhehoitajalle maksettavat korvaukset perhehoitajan sairastuessa

Perhehoitajan ollessa sairauden vuoksi tilapäisesti kykenemätön hoitamaan tehtäväänsä, kaupunki järjestää hoitoon sijoitetulle korvaavan hoidon. Hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan sairastumispäivän jälkeiseltä yhdeksältä arkipäivältä. Perhehoitajalla on oikeus sairauspäivärahaan omavastuuajan (sairastumispäivä + 9 arkipäivää mukaan lukien ajankohtaan sattuvat viikonloput) jälkeen verotettavien tulojensa perusteella laskettavan sairausvakuutuspäivärahan suuruisena. (Sairausvakuutuslaki 2001/1224). Edellytyksenä sairausajan palkanmaksulle on toimeksiantosopimuksen voimassaolo vähintään yhden kuukauden ajan ennen sairausloman alkua.

Mikäli asiakkaan hoito perheessä jatkuu perhehoitajan vastuulla sairausloman ajan, perhehoitaja on oikeutettu saamaan sekä sairauspäivärahan että kulukorvauksen ja hoitopalkkion. Kela päättää kyseisessä tilanteessa sairauspäivärahan maksamisesta.

6.7.2 Perhehoitajalle maksettavat korvaukset, kun perhehoito peruuntuu tai keskeytyy perhehoitajasta riippumattomasta syystä

Jos **lyhytaikaisen** perhehoidon asiakkaan hoito keskeytyy perhehoitajasta riippumattomasta syystä, ei hoitopalkkiota ja kulukorvausta keskeytyksen ajalta suoriteta. Toteutuneet täydet hoitovuorokaudet korvataan kuitenkin perhehoitajalle hoidon keskeytyessä.

Jos **pitkäaikaisessa** perhehoidossa olevan henkilön perhehoito keskeytyy hoitajasta riippumattomasta syystä (esim. hoidettavan sairaalahoito, vierailu omaisten luona), maksetaan perhehoitajalle sekä hoitopalkkio että 2/3 kulukorvausta enintään 30 vrk/vuosi keskeytyksen jälkeen, ellei tilalle tule toista henkilöä perhehoitoon. Perhehoitajan edellytetään pitävän yhteyttä hoidettavaan ja olevan yhteistyössä hoitopaikan kanssa. Hoidettavan tulo- ja lähtöpäivää ei lasketa poissaolopäiviksi.

6.7.3 Perhehoitajalle maksettavat korvaukset erinäisissä poikkeustapauksissa

Perhehoitajan osallistuminen perhehoidon vastuuhenkilön kanssa yhteisesti sovittuihin tilaisuuksiin kuten työnohjaukseen, koulutukseen tai vertaisryhmätoimintaan ei vaikuta

hänelle maksettavan hoitopalkkion ja kulukorvauksen määrään vähentävästi. Perhehoitaja ja perhehoidon vastuuhenkilö sopivat perhehoidossa olevien henkilöiden hoidon järjestämisestä ko. ajalle.

7 PERHEHOITAJAN SIJAISJÄRJESTELYT

7.1 Perhehoitajan vapaapäivät ja maksettavat palkkiot ja kulukorvaukset vapaan ajalta

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalle tulee järjestää mahdollisuus vapaaseen, jonka pituus on yksi arkipäivä kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella vähintään 14 vuorokautta perhehoitajana (Perhehoitajalaki 1992/312). Palkkion maksamisesta perhehoitajalle hänen vapaansa ajalta sovitaan toimeksiantosopimuksessa. Perhehoitajan oikeus vapaaseen lasketaan kalenterivuosittain. Kertyneet vapaapäivät on pidettävä sen kalenterivuoden kuluessa, jonka aikana ne on ansaittu.

Kaupungin on huolehdittava tai avustettava perhehoidossa olevan henkilön hoidon taroituksenmukaisessa järjestämisessä perhehoitajan vapaan ajaksi (Perhehoitajalaki 312/1992).

Oulun kaupungin perhehoitajille kertyy vapaapäiviä yksi arkipäivä kuukaudessa. Perhehoitajan vapaa toteutetaan seuraavilla tavoilla:

- a) kaupunki järjestää sijaishoidon toimeksiantosuhteisen kiertävän perhehoitajan avulla. Kiertävä perhehoitaja on lakisääteisen ennakkovalmennuksen käynyt sijaishoitaja (kts. kpl 7.2.) Varsinaiselle perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus vapaapäivien osalta. Kiertävälle hoitajalle maksetaan lyhytaikaisen perhehoidon palkkio lomituksesta.
- b) kaupunki sijoittaa hoidossa olevan henkilön muuhun hoitoon esim. kunnan hyväksymään toiseen perhekotiin tai muuhun hoitoyksikköön. Tässä tapauksessa

hoitopalkkio maksetaan täysimääräisenä ja 50% kulukorvauksesta kiinteiden kulujen kattamiseksi.

Hoidon järjestämisessä otetaan huomioon perhehoidossa olevan henkilön ja hänen lähiomaistensa toiveet. Mikäli perhehoidossa on useampi kuin yksi henkilö, tulee vapaa järjestää kaikkien perhehoidossa olevien henkilöiden osalta yhtä aikaa.

Vapaita voi halutessaan kerätä ja pitää ne yhtäjaksoisesti; kerryttäminen on mahdollista enintään puolen vuoden ajalta. Perhehoitajalla on vastuu siitä, että hän käyttää oikeutensa vapaaseen. Perhehoitajan tulee aina sopia palveluohjaajan kanssa hyvissä ajoin vapaiden toteuttamisesta.

7.2 Sijaishoitaja

Kunta tai kuntayhtymä voi Perhehoitajalain 1§, 2§, 6a § ja 7 §:n 1.8.2011 voimaantulneiden lisäsäädösten myötä järjestää perhehoitajan vapaan tai muun tilapäisen poissaolon ajaksi tarvittavan sijaishoidon tekemällä edellytykset täyttävän henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen, jolla tämä sitoutuu huolehtimaan sijaishoidosta perhehoitajan kotona. Sijaishoito voidaan järjestää edellä tarkoitettulla tavalla, jos perhehoitaja suostuu siihen ja järjestely arvioidaan hoidettavan henkilön edun mukaiseksi.

Myös omaishoidon tuesta annettuun lakiin on lisätty uusi 4 a §, jonka mukaan kunta voi järjestää omaishoitajan vapaan tai muun poissaolon aikaisen hoidon tekemällä tehtävään soveltuvan henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen, jolla tämä sitoutuu huolehtimaan vakituisen omaishoitajan vapaan aikaisesta sijaishoidosta. Omaishoitajan sijaisen avulla toteutettava hoito järjestetään hoidettavan kotona, mikä vastaa selvitysten mukaan monien omaishoitajien ja -hoidettavien henkilöiden toiveita. Sijaishoitajan ei tarvitse olla hoidettavan omainen tai muu läheinen henkilö.

Sijaishoitajan kanssa tehtävässä toimeksiantosopimuksessa sovitaan:

- 1) sijaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrästä ja suorittamisesta;
- 2) tarvittaessa sijaishoitajalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta;
- 3) toimeksiantosopimuksen voimassaolosta; sekä
- 4) tarvittaessa muista sijaishoitoa koskevista seikoista.

Sijaishoitaja ei ole työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään. Sijaishoitajalle järjestettävästä koulutuksesta ja tuesta on voimassa, mitä niistä perhehoitajan osalta 7 §:ssä säädetään ja sijaishoitajan sosiaaliturvasta, mitä siitä perhehoitajan osalta 8 §:ssä säädetään. Tämä tarkoittaa, että myös sijaishoitajien tulee käydä kunnan järjestämä ennakkovalmennus ja sijaishoitajaa koskevat samat eläkelait ja tapaturmavakuutuslait kuin muitakin perhehoitajia. Oulussa sijaishoitajia rekrytoidaan ja koulutetaan samassa yhteydessä kuin muitakin perhehoitajia.

Hoitopalkkio ja kulukorvaus sijaishoitajalle ovat lyhytaikaisen perhehoidon mukaiset.

8 PERHEHOITAJAN TYÖTTÖMYYS- JA ELÄKETURVA SEKÄ VAKUUTUKSET

Perhehoitaja ei voi liittyä työttömyyskassan jäseneksi eli perhehoitajana toimiminen ei kerrytä ansiosidonnaista päivärahaa. Toiminimellä toimivat perhehoitajat voivat liittyä yrittäjien työttömyyskassoihin, mikäli YEL-tuloa on vuodessa vähintään laissa määritelty määrä. Perhehoitaja on tietyin ehdoin oikeutettu saamaan työttömyysturvaa aiemmista työsuhteista kertyneen työttömyysturvan perusteella.

Perhehoitajan eläketurva määräytyy aina peruseläketurvan mukaisesti ja kertyvän eläkkeen suuruus määräytyy hoitopalkkion mukaan. Perhehoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisissa eläkelaisissa (549/2003).

Perhehoitaja voi jäädä vanhuuseläkkeelle täytettyään 63 vuotta. Jos henkilö jatkaa perhehoitajana, eläkettä karttuu 68 ikävuoteen saakka. Ennen vuotta 2005 karttuneilla eläkkeillä on yläraja, joten 31.12.2004 mennessä perhehoitotehtävästä karttunut eläke sovitetaan yhteen muiden työeläkkeiden kanssa. Perhehoitaja voi lisätä eläketurvaansa vapaaehtoisella eläkevakuutuksella. Eläkkeelle siirtymisestä on perhehoitajan tiedotettava hyvissä ajoin Oulun kaupungin perhehoidosta vastaavalle työntekijälle.

Perhehoitajat on vakuutettu lakisääteisellä tapaturmavakuutuksella. Lakisääteinen eläkevakuutus ja ryhmähenkivakuutus ovat Kevassa. Myös vanhukset ovat vakuutettuja kaupungin järjestämässä asumispalvelussa ja laitoshoidossa vapaaehtoisella tapaturmavakuutuksella. Kaupunki ei ole vakuuttanut perhehoitajien omaisuutta eikä tähän mitään velvoitetta olekaan. Suositeltavaa on, että perhehoitaja tarkistaa oman vakuutusturvansa kattavuuden myös perheeseen sijoitetun henkilön osalta ja mahdollisuuksien mukaan laajentaa sitä.

Perhehoitajan tehtävässä tapahtuneen tapaturman lisäksi perhehoitaja on oikeutettu saamaan korvausta myös ammattitaudista. Tapaturmavakuutus kattaa kaikki sellaiset vammat tai sairaudet, joilla on selvä yhteys perhehoitajan tehtävän suorittamiseen tai siitä johtuviin olosuhteisiin: perhehoitaja esimerkiksi loukkaantuu nostaessaan perhehoidossa olevaa henkilöä tai kauppamatkalla hankkiessaan perheelle ruokaa.

Tapaturmavakuutuslain mukaiset korvaukset koskevat:

- sairaanhoitoa: lääkärin antama tai määräämä hoito, lääke-, proteesi- ja apuvälinekulut sekä erityisessä laitoksessa annettava pysyvä hoito,
- päivärahaa,
- tapaturmaeläkettä,
- haittarahaa,
- erilaisia lisiä, esim. haittalisää,
- ansionmenetyskorvausta,
- perhe-eläkettä ja
- hautausapua.

Perhehoitajan omassa vapaa-ajan vietossa tapahtuvat vahingot eivät kuulu sijoittajan otaman tapaturmavakuutuksen piiriin. Vapaa-ajan vakuutusturva on perhehoitajan omalla vastuulla.

Perhehoidossa olevan henkilön aiheuttamiin vahinkoihin ei sijoittavalla kunnalla ole lakisääteistä velvollisuutta ottaa vakuutusta. Perhehoitajalla on suositeltavaa olla kotivakuutus siltä varalta, että hänen omaisuudelleen aiheutuu vahinkoa.

Vahingonkorvausvastuuta selvitettyä tarkastellaan perhehoitoon sijoitetun henkilön vastuuta aiheuttamastaan vahingosta, perhehoitajan vastuuta ja valvontavelvollisuutta

perhehoidossa olevan henkilön aiheuttamasta vahingosta sekä sijoittavan kunnan vastuuta perhehoidon järjestäjänä.

Vahingonkorvauslaki (412/1974) on yleislaki, jonka perusteella korvausvastuu toiselle aiheutetusta vahingosta määräytyy. Korvausvastuu syntyy, kun vanhinko on aiheutettu tahallaan tai huolimattomalla menettelyllä (tuottamusvastuu). Korvausvastuun syntyminen edellyttää, että henkilö on täydessä ymmärryksessä ja mieltää tekonsa seuraukset.

On suositeltavaa, että perhehoitaja hankkii laajennetun kotivakuutuksen. Perhehoidossa olevan henkilön perhehoidossa oleva omaisuus sisältyy lähtökohtaisesti perhehoitajan koti-irtaimiston vakuutukseen. Edellytyksenä on, että kyseessä on jatkuva perhehoito. Perhehoitajan on hyvä vakuutussopimusta tehdessään selvittää vakuutuksen ehdot mahdollisimman tarkasti omasta vakuutusyhtiöstään. Esimerkiksi kotivakuutuksen osalta on hyvä selvittää, tuleeko kaikki perheenjäsenet luetella vakuutussopimuksessa.

9 PERHEHOIDON TURVALLISUUS JA VALVONTA

9.1 Perhehoidon turvallisuus

Yksityisiä sosiaalipalveluja koskeva lainsäädäntö uudistui syksyllä 2011. Lakimuutoksen (6§) myötä yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajilla on jatkossa oltava omavalvontasuunnitelma. Tämä siis koskee yritysmuotoista perhehoitoa mutta **ei toimeksiantosuhteista perhehoitoa.**

Pelastuslain (379/2011) sekä valtioneuvoston asetuksen pelastustoimesta (407/2011) mukaan asuinrakennuksiin, joissa on vähintään kolme asuinhuoneistoa, on laadittava pelastussuunnitelma. Eli mainittu lainsäädäntö **ei koske toimeksiantosuhteista perhehoitoa**, jossa koti on sosiaalihuoltolain (26 §) mukaan yksityiskoti. Mainitussa pykälässä ja Sosiaalihuoltoasetuksessa (12 §) ovat myös kriteerit kodin hyväksymiselle.

On kuitenkin erittäin suositeltavaa tehdä kodin hyväksymisessä ja turvallisuusasioissa yhteistyötä muiden kunnan viranomaisten kanssa. Perhehoidossa paloturvallisuudelle erityisen haasteen asettaa se, että hoidettavien toimintakyky on usein

siinä määrin alentunut, että heidän kykynsä onnettomuustilanteessa ei riitä omatoimiseen pelastautumiseen. Perhehoidon paloturvallisuus perustuu riskien tunnistamiseen ja arviointiin sekä ennalta ehkäiseviin toimenpiteisiin. Esim. Kainuun maakunta – kuntayhtymällä ja Pirkanmaalla on hyvä yhteistyömalli palo- ja pelastusviranomaisten kanssa, joka annetaan perhehoitajaksi ryhtyvälle sopimuksen tekemisen yhteydessä. Myös Perhehoitoliiton valmennusmateriaaliin liittyy kodin toimivuuteen ja turvallisuuden liittyvä arviointilomake.

9.2 Perhehoidon ohjaus- ja valvontakäynnit

Perhehoidon järjestämisestä vastaava kunta / kuntayhtymä valvoo toimeksiantosuhteista perhehoitoa. Laki yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta ei siis koske toimeksiantosuhteista perhehoitoa vaan se rinnastetaan julkisen sektorin itsensä tuottamiin sosiaalipalveluihin. Perhehoitajalle annettava tuki ja valvonta ovat lähellä toisiaan. Onnistuneen valvonnan perusta on se, että kunnan vastuutyöntekijä tietää, miten perhehoitaja voi.

Perhehoitajalain 7§:n mukaan perhehoidon aikana tarvittavan tuen järjestämiseksi perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa varten vastuutyöntekijä. Vastuutyöntekijän ensisijainen ja tärkein tehtävä on vastata perhehoitajan tuesta. Perhehoitajalle on järjestettävä toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää. Vastuutyöntekijänä toimii se palveluohjausyksikön palveluohjaaja, joka vastaa sijoitetun henkilön palvelukokonaisuudesta.

Valvonnassa noudatetaan soveltuvin osin Valviran valvontaohjelmia. Asiakaspalautteen perusteella tarkastuskäynnejä voidaan järjestää tarpeen mukaan.

10 PERHEHOITAJAN TUKI

Perhehoidon järjestämisestä vastaava kunta tai kuntayhtymä vastaa perhehoitajalle annettavasta tarvittavasta valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta sekä perhehoitajaksi aikovalle henkilölle annettavasta ennakkovalmennuksesta.

Perhehoitajan kannattaa liittyä oman alueyhdistyksen jäseneksi: jäsenetuna mm. Perhehoito-lehti (6 numeroa vuodessa) ja alennuksia liiton koulutuksiin ja tapahtumiin; Perhehoitoliiton työntekijöiden asiantuntija-apu jne. Perhehoitajille järjestetään myös AS-LAK- kursseja.

10.1 Perhehoitajien täydenniskoulutus ja työnohjaus

Perhehoitajien täydenniskoulutus nivotaan muihin sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskeviin täydenniskoulutuksiin, joita Oulun kaupunki järjestää tai joihin työntekijöitä ohjataan tarpeen mukaan. Matkakulut korvataan edullisimman julkisen kulkuneuvon taksan mukaan. Työnohjausta järjestetään ensisijaisesti kaupungin omien palvelujen piirissä tai perhehoitajan asuinpaikkakunnan palveluiden piirissä.

10.2 Perhehoidon yhteistyö

Perhehoitaja tekee yhteistyötä perhehoidossa olevan henkilön lähiomaisen, perhehoidon vastuuhenkilön ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Perhehoitajan tulee mahdollisuuksiensa mukaan tukea ja mahdollistaa sijoitetun ikäihmisen ja omaisen välistä tiivistä yhteydenpitoa ja kanssakäymistä. Perhehoidossa olevan ikäihmisen läheisiin ystäviin ja sukulaisiin pidetään yhteyttä. Yhteydenpidossa voidaan hyödyntää myös teknologiaa. Ikäihmisen ja läheisten yhteydenpito on mahdollista esimerkiksi kuvapuhelinteknologi- an avulla, jos läheiset itse hankkivat ja kustantavat omat yhteytensä.

Perhehoitajan tulee pitää kotihoidon palveluohjaajaa ajan tasalla hoidettavien tilanteesta. Perhehoitajan vastuulla on ilmoittaa palveluohjaajalle hyvissä ajoin:

1. perhehoidon keskeytyksistä
2. oman elämäntilanteen muutokset, sairastumiset, muut esteet tehtävän hoitoon
3. perhesuhteiden muutokset
4. suunnitellut vapaat ja niiden aikaiset järjestelyt
5. sattuneet tapaturmat, väkivallanteot ja pakkotoimenpiteet ilmoitetaan aina kirjallisesti
6. muut mahdolliset tärkeät perhehoitotyöhön vaikuttavat asiat

10.3 Vertaisryhmätoiminta, yhteiset tapaamiset ja virkistys

Vertaisryhmätoimintaa järjestetään perhehoitajien aloitettua toimintansa. Jatkossa toiminta voi olla myös itseohjautuvaa ja perhehoitajilla voi olla myös valtakunnallisia tapaamisia.

11 SALASSAPITO, VAITIOLOVELVOLLISUUS JA ASIAKIRJOJEN SÄILYTTÄMINEN

Perhehoitajaa sitoo elinikäinen salassapito- ja vaitiolovelvollisuus (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 200, 15§). Perhehoitajalla on oikeus saada perhehoidon onnistumisen kannalta välttämättömät oleelliset tiedot sijoitettavan elämän tilanteesta, historiasta ja terveydentilasta (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 200, 17§). Perhehoidossa salassapito- ja vaitiolovelvollisuus koskevat myös hoitajan perheenjäseniä. Salassa pidettävää asiakirjaa tai sen kopiota tai tulostetta siitä ei saa näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä antaa sitä teknisen käyttöyhteyden avulla tai muulla tavalla sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi. **Hoidettavaa koskevia asiakirjoja tulee säilyttää lukitussa paikassa.**

Perhehoidon päättyessä hoidettavaa koskevat asiakirjat palautetaan sijoittavalle kunnalle/kuntayhtymälle.

12 HOIDETTAVAN VARAT JA OMAISUUSLUETTELO

Käyttövarojen hoidossa noudatetaan Kuntaliiton Yleiskirjeen 4/80/2000 ohjetta sekä Oulun hyvinvointilautakunnan 4.4.2013 tekemää päätöstä koskien asiakkaan omien varojen käsittelyä ja säilyttämistä.

Pääperiaate on, että asiakkaan varoista huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti asiakkaalle itselleen, hänen omaisilleen tai edunvalvojalle. Jos asiakkaalla on edunvalvoja tai omainen hoitaa hänen raha-asioitaan, tulee perhehoitajan neuvotella asiakkaan varojen käytöstä heidän sekä palveluohjaajan kanssa. Asiakkaan itsemääräämisoikeuden tulee toteutua myös varojen käytössä. Perhehoidossa olevan henkilön käyttövarat tulee käyttää ensisijaisesti hänen yksilöllisiin tarpeisiinsa ottaen huomioon henkilön elämisen laatua ja elämänpiiriä rikastuttavat ratkaisut.

Omaisuusluettelo tehdään hoidon alkaessa voimassa olevan ohjeen mukaisesti kahtena kappaleena.

13 ASIAKKAAN KUOLEMA PERHEHOITOKODISSA

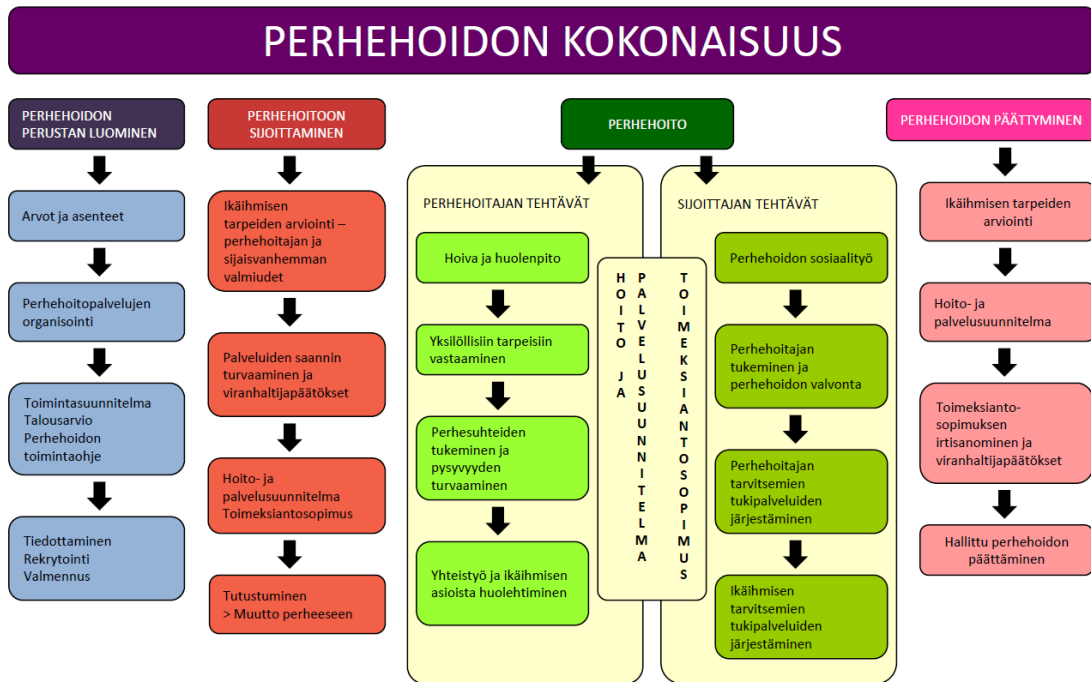
Mikäli pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva asiakas kuolee, toimeksiantosopimus purkautuu ilman irtisanomista. Perhehoitaja ilmoittaa asiakkaan kuoleman epäilystä ensin poliisille. Poliisityöpari tulee perhehoitajan kotiin ja he toteavat asiakkaan kuoleman; samalla pois suljetaan mahdollinen rikosepäily. Tämän jälkeen vainaja siirretään lähimpään terveyskeskukseen, jossa lääkäri vahvistaa kuoleman. Perhehoitajan tulee ilmoittaa asiasta omaisille ja sijoittavaan kuntaan. Palveluohjaaja järjestää perhehoitajalle tarvittavan tuen. Perhehoitokodissa voidaan järjestää muistotilaisuus yhteistyössä esimerkiksi seurakunnan kanssa.

14 VALITUS- JA VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET

Oulun kaupungin hyvinvointipalveluissa on nimetyt sosiaali- ja potilasasiamiehet. Heihin voi ottaa yhteyttä ollessaan tyytymätön saamaansa palveluun tai kohteluun. Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus tehdä muistutus, mikäli hän kokee saaneensa huonoa kohtelua tai palvelua. Asiamies avustaa muistutuksen teossa. Sosiaali- ja potilasasiamiehet seuraavat asiakkaiden ja potilaiden oikeuksien ja aseman kehitystä. Tarvittaessa myös aluehallintovirastosta voi tiedustella muista vaikutusmahdollisuuksista.

15 TOIMINTAOHJEEN VOIMAANTULO

Tämä toimintaohje tulee voimaan 1.1.2014.

Kuva 1. Perhehoitopalveluiden järjestäminen, tuottaminen ja toteuttaminen (Perhehoitoliitto)

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-4090.pdf&title=Turvallinen_laakehoito_fi.pdf